24.2.2026
Dnro Tukes 2839/00.00.01/2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Talousvaliokunnan kokous 25.2.2026 klo 11.00, HE 202/2025 vp, asiantuntijalausunto

Asiantuntijalausunto talousvaliokunnassa 25.2.2026

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi käsityö- ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 202/2025 vp).

Esitys laiksi käsityö- ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta

Tukes pitää yleisesti ehdotetussa sääntelyssä tarpeellisena, että käsityö- ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaan liittyvät menettelyt pidetään kansallisesti mahdollisimman kevyinä.

Tukes pitää tarkoituksenmukaisena, että Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) toimii kansallisena yhteyspisteenä ja valvoo maantieteellisellä merkinnällä varustetun käsityö- ja teollisuustuotteen vaatimustenmukaisuutta ennen kuin tuote asetetaan saataville markkinoilla. Lisäksi Tukes pitää perusteltuna, että etukäteisen valvonnan tehtävät erotetaan jälkikäteisestä markkinavalvonnasta.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin markkinoille saataville asetettujen maantieteellisin merkinnöin suojattujen tuotteiden markkinavalvontatehtävä Tukesille. Tukes ei kannata ehdotusta, vaan Tukes katsoo, että tehtävä on tarkoituksenmukaisinta säätää Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV) , jolla on parhaimmat edellytykset ja entuudestaan asiantuntemusta hoitaa tehtävää.

Tukes pitää kuitenkin tarpeellisena sitä, että markkinavalvontaviranomaisen valvontakeinoista säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (markkinavalvontalaki, 1137/2016) riippumatta siitä, mikä viranomainen säädetään markkinavalvontaviranomaiseksi.

Tukesille ehdotettu markkinavalvontatehtävä ja Tukesin nykyiset tehtävät

Tukesin ensisijaiseksi tehtäväksi on säädetty tuotteiden teknisen turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden valvonta. Käsityö- ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevassa asetuksessa (EU) 2023/2411 ja ehdotetussa laissa tarkoitetut valvontatehtävät koskevat aineettoman omaisuuden suojaa ja eroavat Tukesin nykyisistä tehtävistä. Tukesissa ei ole entuudestaan tämän kaltaisiin tehtäviin vaadittavaa asiantuntemusta tai kokemusta.

Tukes katsoo, että kyse on tosiasiallisesti harhaanjohtavasta markkinoinnista ja kuluttajien suojan tarve on vastaava, kuin harhaanjohtavan markkinoinnin kohdalla. Mielleyhtymät ja mielikuvat, joita kuluttajille voi syntyä, ovat keskeisiä tekijöitä maantieteellisten merkintöjen valvonnassa. Asetuksessa säädetty markkinavalvontatehtävä kohdistuu osaltaan samanlaisiin mielleyhtymiin ja mielikuviin, kuin harhaanjohtavan markkinoinnin valvonta. KKV:llä on entuudestaan asiantuntemusta ja kokemusta valvonnasta, joka koskee harhaanjohtavia tietoja tuotteiden alkuperästä. Näistä syistä Tukes katsoo, että laissa tarkoitettu markkinavalvontatehtävä soveltuu parhaiten säädettäväksi KKV:lle.

Hallituksen esityksessä perustellaan markkinavalvontatehtävän sopivuutta Tukesille sillä, että Tukesin valvonnan piiriin kuuluu jalometallivalvonta sekä Tukesilla on toimivalta määrätä seuraamusmaksuja jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) nojalla. Jalometallituotteiden sekä jalkine- ja tekstiilimerkintöjen valvontatehtävät ovat vain hyvin pieni osa Tukesin tehtäväkokonaisuutta. Tukes haluaa korostaa, että maantieteellisten merkintöjen valvonta on luonteeltaan hyvin erilaista verrattuna jalometallivalvontaan tai jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintävaatimusten valvontaan. Uusi tehtävä edellyttää harhaanjohtavien tietojen valvontaan liittyvää erityisosaamista.

Markkinavalvontaviranomaisen resurssitarpeet

Tukes pitää komission vaikutusarvioon perustuvaa 3900 euron vuosittaista kuluarviota markkinavalvonnan ja lainsäädännön täytäntöönpanokuluista selvästi alimitoitettuna. Tukesin näkemyksen mukaan arvio ei ole Suomen osalta realistinen, koska Suomessa ei ole entuudestaan kansallista käsityö- ja teollisuustuotteiden nimisuojajärjestelmää.

Vaikka Suomessa olisi vain vähän suojattuja tuotteita, on huomattava, että markkinavalvontatehtävä ei rajoitu pelkästään suomalaisiin suojattuihin nimikkeisiin. Valvottavaksi voivat tulla kaikki nimikkeet, joita asetuksella suojataan. Tällöin myöskään markkinavalvontaa koskevia kustannuksia ei voida laskea ainoastaan sen perusteella, mitä odotuksia kohdistuu suomalaisten nimikkeiden määrään.

Uusi markkinavalvontatehtävä vaatii Tukesilta resursseja osaamisen hankkimiseen harhaanjohtavien tuotetietojen valvonnasta. Resursseja tarvitaan myös esimerkiksi asianhallintajärjestelmien ja verkkosivujen päivittämiseen sekä yhteistyöhön markkinavalvontaviranomaisen ja Patentti- ja rekisterihallituksen välillä.

Tukesin resurssitilanne on vaikea ja monessa muussakin vireillä olevassa lainsäädäntöehdotuksessa Tukesille esitetään uusia tehtäviä ilman niihin osoitettavia resursseja. Nyt ehdotetussa laissa se tarkoittaa, että tehtävä veisi resursseja sellaisilta valvontasektoreilta, joissa turvallisuus on keskeistä ja joissa riskit hengelle ja terveydelle voivat olla merkittäviä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Johtaja Jaakko Kuustonen
23.2.2026

Juristi Henriikka Harinen
23.2.2026